

SORU TÜMCELERİ

BEŞ MARİFETLİ BİR ALET

Kalabalığın ortasında kara ceketli, kara şapkalı, sipsivri bir adam dikilmiş haykırıyor:

Akıllara emanet, hepinize selamet ve saadet! İşte sizlere beş marifetli bir alet. Benim aziz huzurunuzda şimdi yapacağım takdimse sadece bir hizmet! Çakmağınız mı yok? Kibrit mi bulamadığınız? Buyurun işte, buyurun size bir çakmak. Gece karanlıkta önünüzü mü göremiyorsunuz? Yolunuzu mu şaşıırıyorsunuz? Hiç korkmayın! Telaşlanmayın! Basın çakmağınızın şu düğmesine; işte size el feneri. Yolda düğmeniz mi koptu? Bir yeriniz mi söküldü? Ele güne mahcup olmayı kim ister, değil mi efendim? Öyleyse açın arkadaki şu küçük kapağı. Çıkarın içinden iğne ve ipliğinizi ... Dikin. Neymiş demek? Aynı zamanda bir iğnelik. Evet baylar, bayanlar, gördüğünüz gibi, çakmağınızın bir ucu da tükenmez kalemdir. Yazar mı, yazmaz mı tek şüpheniz olmasın. Bakın nasıl yazıyor? Bitmedi efendiler, bitmedi hanımefendiler! ... Kesilecek, soyulacak, yontulacak her şey için işte burası da bıçak. Bıçağınız, kaleminiz, iğneliğiniz, feneriniz, çakmağınız hepsi budur baylar, bayanlar!

(Adalet Ağaoğlu)

a. Adam, nasıl bir çakmak satıyor? Sattığı çakmağının ne gibi işlere yaradığını kısa birer tümceyle aşağıdaki boşluklara yazın.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Soru Tümceleri:

◇ " Çakmağınız mı yok?" tümcesinde özne olan " çakmağın" bulunmadığı soruluyor.

◇ " Kibrit mi bulamadınız? " tümcesinde de nesne olan "kibrit" bulunmadığı soruluyor.

b. Metinde soru kavramı veren mi ekinin kullanıldığı yerlere bakın, hangi sözcüklerin sonuna gelmiştir? Sonlarına geldiği sözcükler, tümcenin hangi ögesidir? Bunları aşağıdaki boşluklara yazın.

1) ... önünüzü mü göremiyorsunuz? (nesne _____)

- 2) _____ (_____)
- 3) _____ (_____)
- 4) _____ (_____)

◇ Tümceyi oluşturan öğelerden hangisi öğrenilmek isteniyorsa mi soru eki onun sonuna getirilir: Çocuk mu bu gün gelecek? Çocuk bu gün mü gelecek? Çocuk bu gün gelecek mi? Örneğinde olduğu gibi.

◇ Soru tümceleri soru sıfatlarıyla da kurulur: Hangi çocuk çalışıyor? Kaçıncı sokakta oturuyorsunuz? Kaç kişi geldi? Kaç gol attın? Kaç öğrenci geldi?

Adları soru yoluyla belirten sıfatlara soru sıfatı denir.

◇ Soru sıfatlarıyla olduğu gibi, soru adıları ile de tümceye soru anlamı kazandırılır: Kimi aradınız? Hangisini yitirdiniz? Neyi anyorsunuz? Kim geldi?

Adların yerini soru yoluyla tutan sözcüklere soru adılı denir.

◇ Tümceye soru anlamı katan sözcüklerin bir üçüncü türü de soru zarflarıdır: Bu işi nasıl yaptınız? Niçin gittiniz? Nereye gideceksiniz? Nerede oturuyorsun? Yanşı nasıl bitirdin? Yarışta kaçınıcı oldun? Nereden geldin?

Yüklemin anlamını soru yoluyla açıklayan sözcüklere soru zarfı denir.

• Aşağıdaki tümcelerde altları çizili öğeleri bulmak için karşısına sorular yazın.

1. Selimiye, Mimar Sinan`ın en ünlü eseridir. (_____)
2. Amerika`yı Kristof Kolomb keşfetti. (_____)
3. Denizlerimizde her tür balık avlanır. (_____)
4. Evlerine yorgun argın dönmüşler. (_____)
5. Televizyon, önemli bir buluştur. (_____)
6. Bu yaz Marmaris`e gideceğiz. (_____)
7. Soğuktan tir tir titriyordu. (_____)
8. İstanbul, en kalabalık kentimizdir. (_____)
9. Kaleci topu tam anında yakaladı. (_____)
10. Babam eve hiç geç gelmez. (_____)
11. Ben ödevimi gene erken bitirdim. (_____)
12. Kuş, yavrusuna yem veriyor. (_____)
13. Uçağımız çok rahat bir iniş yaptı. (_____)
14. Öğretmen sınıfa erken girdi. (_____)
15. Bayrağı direğe ben çektim. (_____)
16. O, ilacını almayı unutmuş. (_____)